

Сільвейстр А.М., Моклюк М.О., Черниш В.М.

Розвиток природничо-наукових знань учнів нової української школи на основі реалізації принципу практичної спрямованості

Silveistr A.M., Moklyuk M.O., Chernysh V.M.

Development of natural and scientific knowledge of ukrainian school schools on the basis of implementation of the principle of practical diversity

Сучасне наукове знання має постати перед молодого людиною структурно цілісним, а не розчленованим на факти, ідеї, теорії, методики дослідження, наслідки й способи застосування. На думку багатьох науковців у загальноосвітньому навчальному закладі провідну і визначальну роль в організації навчання повинні відігравати не наукові теорії, а сама практика. Тому практику на сьогодні вважають основою навчання, яка в свою чергу є підвищенням системності навчання. Однак теорію, щоб вона не залишалася абстрактною, потрібно створювати на основі вже накопиченого людиною досвіду. Вивчивши певні теоретичні положення, необхідно реалізовувати їх на практиці, довести теоретичні положення до стадії дій, операцій, процедур, технологій, виробити в учнів уміння і навички застосовувати здобуті знання.

В педагогічній науці на сьогодні ще не вироблене однозначне означення поняття принципу навчання, проблема принципів не отримала остаточного розв'язання, хоч нею протягом багатьох століть займалися кращі педагоги. Ще й сьогодні не визначені основи розробки номенклатури принципів навчання; не розроблені наукові основи системи принципів навчання, їх підпорядкованості, ієрархії. Саме тому в посібниках з дидактики і педагогіки кількість принципів і їх формулювання різні. Пояснюється це тим, що джерелом формулювання принципів в одному випадку слугує досвід навчання, у другому - філософія, теорія пізнання, у третьому - закономірності розвитку психіки дітей. Поняття «принципу» у філософській та психолого-педагогічній літературі розглядається з різних точок зору, хоча кожний автор

намагається дати своє розуміння даного поняття, але в усі вони передають один і той же його зміст. Узагальнюючи методологічні і теоретичні підходи до навчання учнів з фізики, можемо стверджувати, що вони базуються на взаємопов'язаних принципах профільної освіти. Принцип - це головне вихідне положення наукової теорії, що виступає як перше й найабстрактніше визначення ідеї як початкової форми систематизації знань [3, с. 14].

Вивчення природничих предметів забезпечує формування та розвиток в учнів природничо-наукових знань, практичної спрямованості та постійного самовдосконалення. У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях цим питанням приділяється значна увага у працях: С. Гончаренка, В. Ільченко, О. Ляшенка, О. Сергєєва, А. Усової та ін. (розвиток природничо-наукових знань); О. Абдуліної, А. Алексюка, І. Зязюна, Н. Кузьміної, Н. Ничкало, Н. Тализіної, В. Ягупова та ін. (практична спрямованість).

Загальноосвітня підготовка є обов'язковим підґрунтям для розвитку природничо-наукових знань та невід'ємною складовою процесу здобуття повної загальної середньої освіти та професійної підготовки учня як загального закладу середньої освіти (ЗЗСО) так і закладу професійно-технічної освіти (ЗПТО).

На думку І. Малафійка [1, с. 113] принцип практичної спрямованості, як і всі інші, визначає цілу низку вимог до змісту, методів, засобів, організаційних форм навчання і до самого процесу навчання. Метою пізнання світу є перетворення його відповідно до потреб людини. Це положення є одним із основних у виборі змісту навчання та виборі методів і форм навчання. При вивченні різних предметів учителі мають можливість показати, як народжувалися і розвивалися науки в силу практичних потреб людини. Розвиток продуктивних сил безумовно був і є рушієм наукового прогресу. У свою чергу, нові наукові теорії допомагали і допомагають удосконалювати виробництво, розвивати техніку, технологію, в цілому економіку виробництва.

В організації навчальної діяльності в одних випадках практика

виступає як відправний момент. Цьому сприяє робота в лабораторіях, майстернях, у кабінетах. А в інших – формування в учнів умінь застосовувати знання на практиці, у виробництві, побуті, розкриття перед учнями тих науково-технічних і виробничих проблем, які є актуальними на найближчі 10-20 років для нашого суспільства та всієї світової громадськості, і можливих шляхів їх вирішення є одним із напрямків забезпечення єдності науки і виробництва. Наукові знання – це такі знання, які допомагають людині успішно взаємодіяти з природою, оволодівати її багатствами, перетворювати її в інтересах людини, вдосконалювати техніку, піднімати культурний, економічний та соціальний рівень життя людей [1, с. 113].

Принцип практичної спрямованості автор праці [2, с. 177] розглядає як принцип науковості й зв'язку теорії з практикою, тобто теорія є розвинутим і оформленим науковим знанням, яке обслуговує практику. Цей принцип потребує, щоб усі знання подавали в сучасному, доступному трактуванні, щоб, по змозі, предметом вивчення були історія науки, сучасна теорія, наукові прогнози, особливо про можливі шляхи й умови досягнення балансу між природою і людиною, а також гармонії всередині людського співтовариства.

Анотація. Розглядається розвиток природничо-наукових знань учнів Нової української школи на основі реалізації принципу практичної спрямованості. З'ясовано, що загальноосвітня підготовка є обов'язковим підґрунтям для розвитку природничо-наукових знань та невід'ємною складовою процесу здобуття повної загальної середньої освіти та професійної підготовки учня як загального закладу середньої освіти так і закладу професійно-технічної освіти.

Ключові слова: знання, природничо-наукові знання, учні, принцип, принцип практичної спрямованості, Нова українська школа.

Використані джерела:

1. Малафіїк І. В. Дидактика : навчальний посібник / І. В. Малафіїк. – Київ : Кондор, 2005. – 397 с.
2. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студ. вищ.

навч. закл. / В. Л. Ортинський. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

3. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.